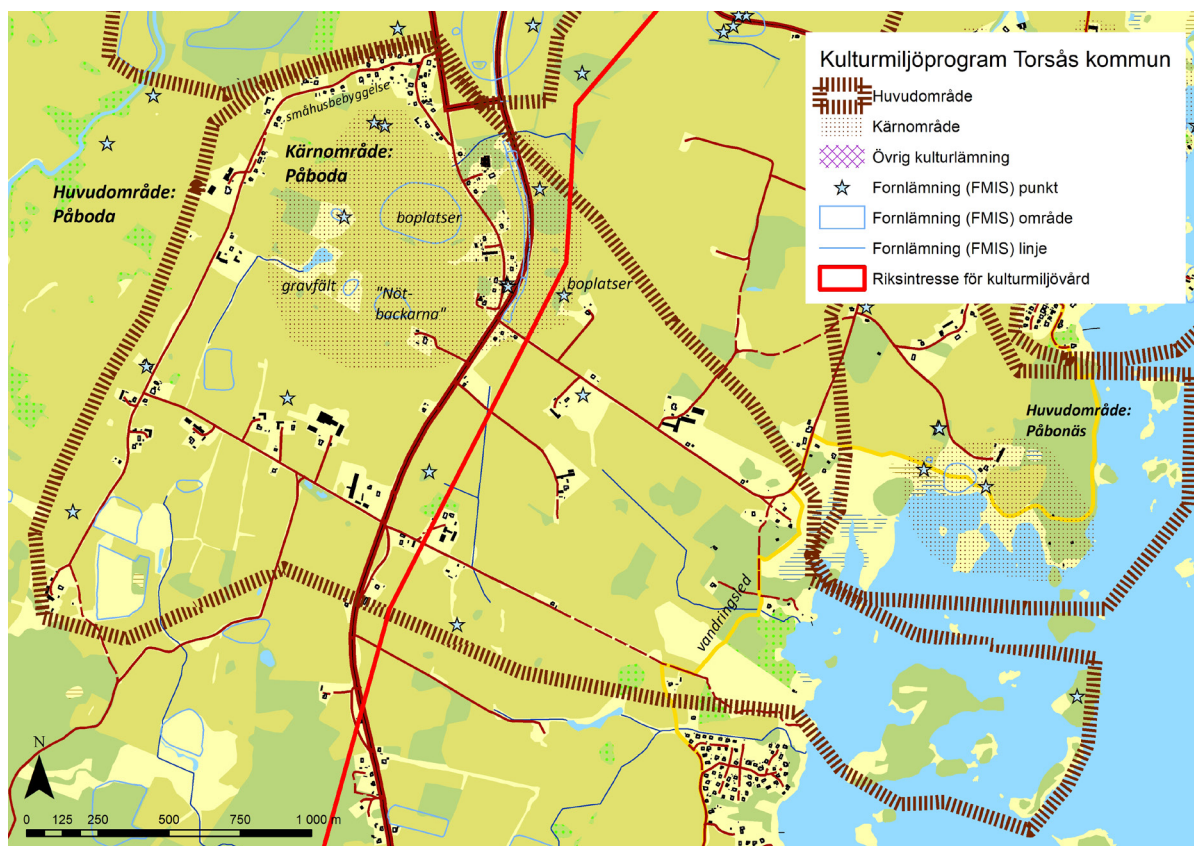

Påboda

Slätt- och kustbygd | Kulturmiljöprogram Torsås kommun

Huvudområdet är att betrakta som ett område som förstärker förståelsen för kärnområdet. Generellt ges inget särskilt skydd för huvudområdet. I huvudområdet kan dock ligga enskilda byggnader eller platser som har samma höga värde som inom kärnområdet.

Uppgifterna om fornlämningar är hämtade ur Riksantikvarieämbetets forminnesregister, fornsök (FMIS). Sedan 2014 har lagen ändrats så att alla lämningar äldre än 1850 omfattas av skyddet. Detta innebär att skyddsstatus i FMIS kan vara inaktuell. Vad som är fornlämning avgörs av länsstyrelsen.

Påboda

Påboda ligger i Möres bördiga slättbygd söder om Söderåkra, gränsande i öster mot Östersjön. I området finns två gravfält med fem runda stensättningar, varav en skeppssättning, resta stenar, rösen samt en förhistorisk väg, så kallad hålväg. Skeppssättningen och rösen visar på ett stort inslag av bronsålderslämningar i området. Påbodas gravfält är goda representanter för området.

Påboda ligger utmed landsvägen i det öppna bördiga slättlandskapet, men sträcker sig också ner till havet. Här har byn en kustremsa med öar, som haft ekonomisk betydelse genom byns historia tack vare fisket, inte minst ålfisket. Landskapet runt Påboda utgörs av en moränbunden uppodlad slätt med inslag av sandiga partier. Odlingsmarken bryts av trädbeklädda åkerimpediment, ofta med gravar eller äldre odlingslämningar. Inte långt från Påboda rinner Torsåsån, vilken nedströms övergår i Bruatorpsån. Under förhistorisk tid utgjorde åmynningarna och kringliggande områden ofta viktiga knutpunkter i landskapet där man kan se en förtätning av bebyggelsen. De förändringar i vattennivån som har skett alltsedan inlandsisen försvann från området har inneburit att strandlinjen förskjutits allt längre österut och det som en gång i tiden utgjorde stränder, ligger i dag avskärmade från vattnet. Strax öster om E22:an vid Påboda har det påträffats rundsvallade rester efter redskapstillverkning i flinta från jägarstenåldern (Söderåkra RAÄ 66:1), tydliga spår från den tid när vattnet stod högre (cirka 7000 f.Kr.).

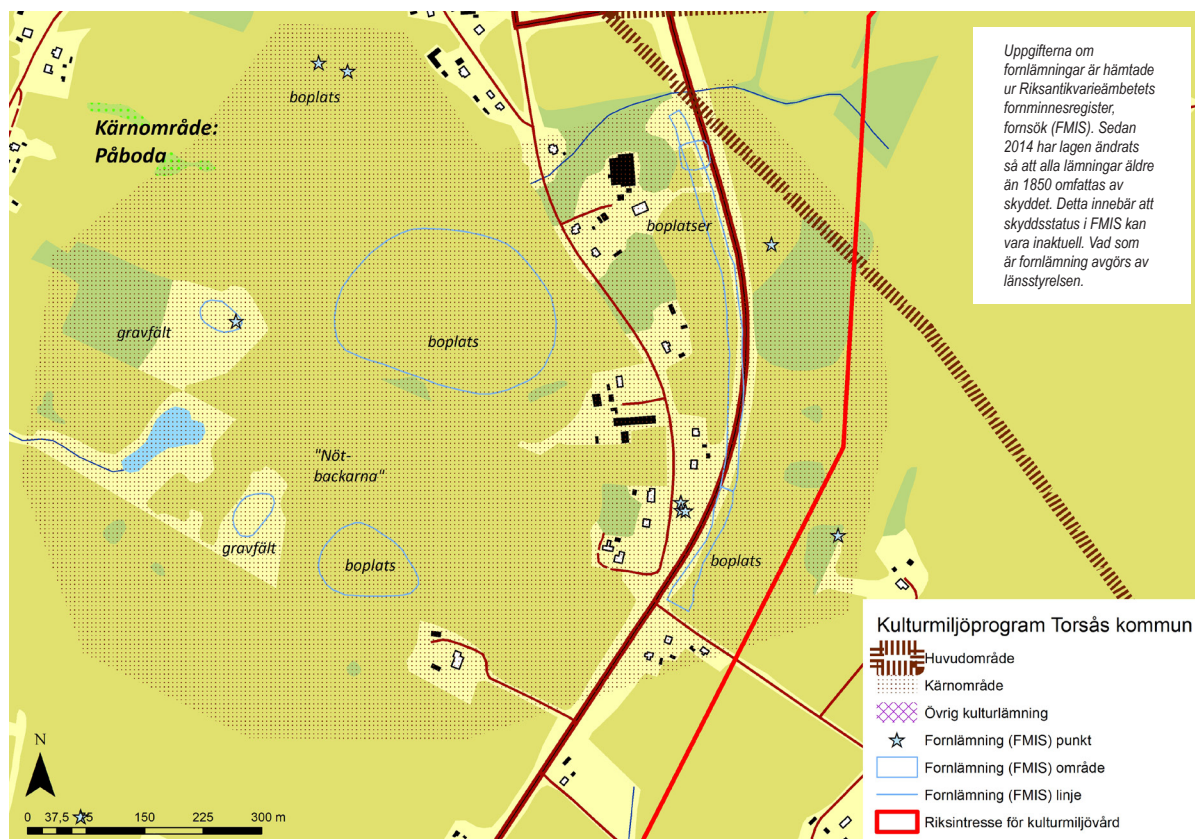
Vidgar man synfältet och ser över ett större område framträder en fornlämningsrik bygd med ett stort antal lämningar. Vid Kroka väster om väg E22 finns områdets största bronsåldersröse, benämnt Stora Rör (Söderåkra RAÄ 22:1), vilket är närmare fyra meter högt och med en diameter på 38 meter. När den nuvarande E22an lades om under slutet av 1990-talet genomfördes ett flertal arkeologiska undersökningar, i området mellan Söderåkra och Påboda. På Bruatorps marker påträffades en bronsåldersboplats med ett drygt 50 meter långt hus, vilket daterades till den äldre bronsåldern (1700–1100 f.Kr.) (Söderåkra RAÄ 338:2). Lämningar i området utgör pedagogiska exempel på hur man under för-

historisk tid strukturerat och utnyttjat landskapet för olika syften, både gravläggningar och bosättningar. I historisk tid nämns Påboda i skrift första gången 1441, som Påbodom. En nämndeman, Birger, omnämns. 1536 skrevs Påbode, då har flera landbor (arrendatorer) ålfiske. På 1540-talet fanns det tio gårdar i Påboda. De låg då samlade i en by.

Bebyggelsen utmärks idag av flera stora gårdar samt småhusbebyggelse utmed det gamla vägnätet. Till de stora gårdarna hör också arbetarbostäder och många stora ekonomibygnader från både tidigt och sent 1900-tal. Både skiftesverk och modernare konstruktioner förekommer. De flesta är faluröda. Flera olika typer av uthus finns, bland annat vackra sädesmagasin. Jordbruksdriften på gårdarna har också påverkat landskapet, inte minst under 1800- och 1900-talen. Några raka vägar över åkrarna och uppodlingsgraden är några exempel på detta. Att det finns arbetarbostäder är också en del i storgårdens ekonomi. Delar av det gamla vägnätet, som är mer slingrande i landskapet, finns också delvis kvar. Småhusbebyggelsen utmed denna är exempel på klasskillnaderna från 1800-talet, där den stora mängden mindre bemedlade bodde i små stugor på dåliga jordar och oftast på ofri grund. De som bodde här kunde bedriva något hantverk eller jobba på gården. I Påboda har också funnits ett tegelbruk. Säkert bodde många av de som jobbade här också i småstugorna i området. I Påboda har också funnits hela nio båtsmansrusthållstorp¹. Därmed tillhör Påboda en av de byar i södra delen av länet där varje gård, tack vare närheten till flottan i Karlskrona, underhöll varsin båtsman. Varje gård var ett båtsmansrusthåll, och erhöll på så sätt skattelättnader. Detta står i stor kontrast till skogsbygderna där en eller flera byar delade på en båtsman eller soldat.

Påboda är ett landskap rikt på fornlämningar.

Kärnområdet bör i huvudsak betraktas som ett kulturhistoriskt särskilt värdefullt bebyggelseområde enligt Plan- och bygglagen (PBL 8 kap 13 §). Områdena får förändras, men inte förvanskas.

Kärnområdet

Kärnområdet utgörs av ett fornlämningsområde med två gravfält. Det ena består av fyra rösen och en rest sten (Söderåkra 34:1). På det andra gravfältet finns det fem runda stensättningar, varav en skeppssättning, en rest sten och en sk. hålväg (Söderåkra RAÄ 201:1–2). De två gravfälten är inte unika för området, men visar på ett tydligt sätt hur gravfälten ser ut i området. Skeppssättningen och rösen visar på ett stort inslag av bronsålderslämningar i området. Det finns även en känd förhistorisk boplats i området (Söderåkra RAÄ 180:1). Fynden från boplatsen visar att man varit på platsen vid upprepade tidpunkter under förhistorien,

från slutet av jägarstenålder (cirka 5500–4000 f.Kr.) fram till den yngsta bondestenåldern (2400–1800 f.Kr.). Bland de fynd som finns från platsen utmärker sig en enkel skafthålsyx och två flintdolksfragment. De två redskapstyperna är vanligast under den sena bondestenåldern men finns även kvar i redskapsinventariet in i äldre bronsålder. Inte långt därifrån har det påträffats ytterligare en enkel skafthålsyx (Söderåkra RAÄ 175:1) samt nackpartiet från en båtformig stridsyx (Söderåkra 173:1). Den sistnämnda yxan dateras till den mellersta bondestenåldern och visar med sin närvaro att området sannolikt varit utnyttjat under stora delar av förhistorien.

Litteratur- och arkivtips

- Södra Möre, Bo Alvemo, Mörebanken, Söderåkra sparbank, 1984.
- Möre – Historien om ett Småland, Gert Magnusson (red), Kalmar läns museum, 2001.

¹ Båtsmanstorpen tillhörde Andra Södra Möre indelta båtsmanskompani och hade numren 13-21.
HUR MÅNGA FINNS KVAR IDAG?

Betydelsefulla kulturhistoriska karaktärsdrag

<p>Vägsträckningar och vägmiljöer</p>	<p>Gamla vägsträckningar och vägarnas bredd. Element som hör vägmiljön till: stenmurar, staket med grindar, grindstolpar i sten eller trä samt alléträd.</p>
<p>Odlingslandskap och fornlämningar</p>	<p>Landskapet präglas av öppna odlings- och ängsmarker som är antingen stenfria eller stenfriade. Det är den typiska fullåkersbygden som präglar Södra Møre.</p> <p>I området finns gravfält med ett flertal synliga gravar. Gravarna utgör pedagogiska exempel som tydligt visar på områdets långa brukningskontinuitet.</p>
<p>Bebyggelsestrukturer</p>	<p>De större gårdarna är främst orienterad utmed en av de raka 1800-talsvägarna väster om landsvägen. Flera enskilt kulturhistoriskt värdefulla byggnader finns. Bland särskilda byggnader utmärker sig dels de ljusmålade ibland herrgårdsliknande mangårdsbyggnaderna, dels en stor mängd småhus, malmbebyggelse. Den senare representerar klasskillnaderna från 1800-talet: den stora mängden mindre bemedlade, som bodde i små stugor på dåliga jordar, ofta på ofri grund.</p>
<p>Jordbrukslandskapets ekonomibygnader</p>	<p>I området finns både äldre och yngre ekonomibygnader, som speglar områdets långa kontinuitet och jordbrukets betydelse. Det finns exempel på moderna material, men både yngre och äldre ekonomibygnader är ofta faluröda träbyggnader. Ekonomibygnaderna ligger samlade kring gårdsplaner i bostadsmiljöernas närhet.</p>
<p>Bostadshus och trädgårdar</p>	<p>Bondgårdarna är stora, med stora mangårdsbyggnader. Den ljusmålade panelade fasaden dominerar. Här finns också arbetarbostäder, enklare faluröda. Malmbebyggelsen karaktäriseras av låg skala, med max 1 ½ våningar, och små huskroppar. Också dessa har främst ljusmålade panel, även om enstaka faluröda förekommer. De olika hustyperna är också bärare av information om och upplevelser av klasskillnader i jordbrukssamhället under 1800-talet och en bit in på 1900-talet. Torsåspanelen speciella särdrag och detaljer förekommer både på små (fattiga) och stora (rikare) hus. Fasader är traditionellt målade med äkta linoljefärg av äkta jordfärgspigment. Äldre dörrar och fönster som finns kvar ger karaktär åt husen.</p> <p>Både stora och små äldre hus i området har tillhörande trädgårdar med liknande, traditionell, struktur, med grusgångar och staket runt. Grindstolpar och grindar är en viktig del av boendemiljöerna. Trädgårdarna har ofta uppvuxna träd och fruktträd samt delvis äldre växtbestånd med blomrabatter och buskar.</p>
<p>Tak och takmaterial</p>	<p>Taktegel av äkta lertegel är den traditionella taktäckningen på bostadshusen och många uthus. De yngre ekonomibygnaderna har idag ofta mörka plåttak.</p>

Odlingsmarkerna i byn är rika och vidsträckta. Detta avspeglar sig i gårdarnas bebyggelse, som utgörs av stora ljusmålade mangårdsbyggnader och stora komplex av ekonomibygnader. Traditionella trädgårdar med grusgång och fruktträd, och omgärdade av staket eller mur och grindar hör till bilden.

Frikyrka - samlingsal.

Ekonomibygnad.

Arbetarbostad.

Ekonomibyggnader.

Ekonomibyggnader.

Ekonomibyggnader.

En av Påbodas ljusa mangårdsbyggnader.

Påboda landskap.

Det öppna landskapet i Påboda, med smala raka vägar från 1800-talet.

Flera av gårdarna i Påboda är stora, med stora trädgårdar.

Påboda landskap.

Väg E22 skär genom Påboda.

Väg E22 skär genom Påboda.

Påboda gästgivargård från 1960-talet.

Exempel på höskörd i början av 1900-talet.

Påboda tegelbruk finns inte kvar idag, men en del pannor lever vidare.

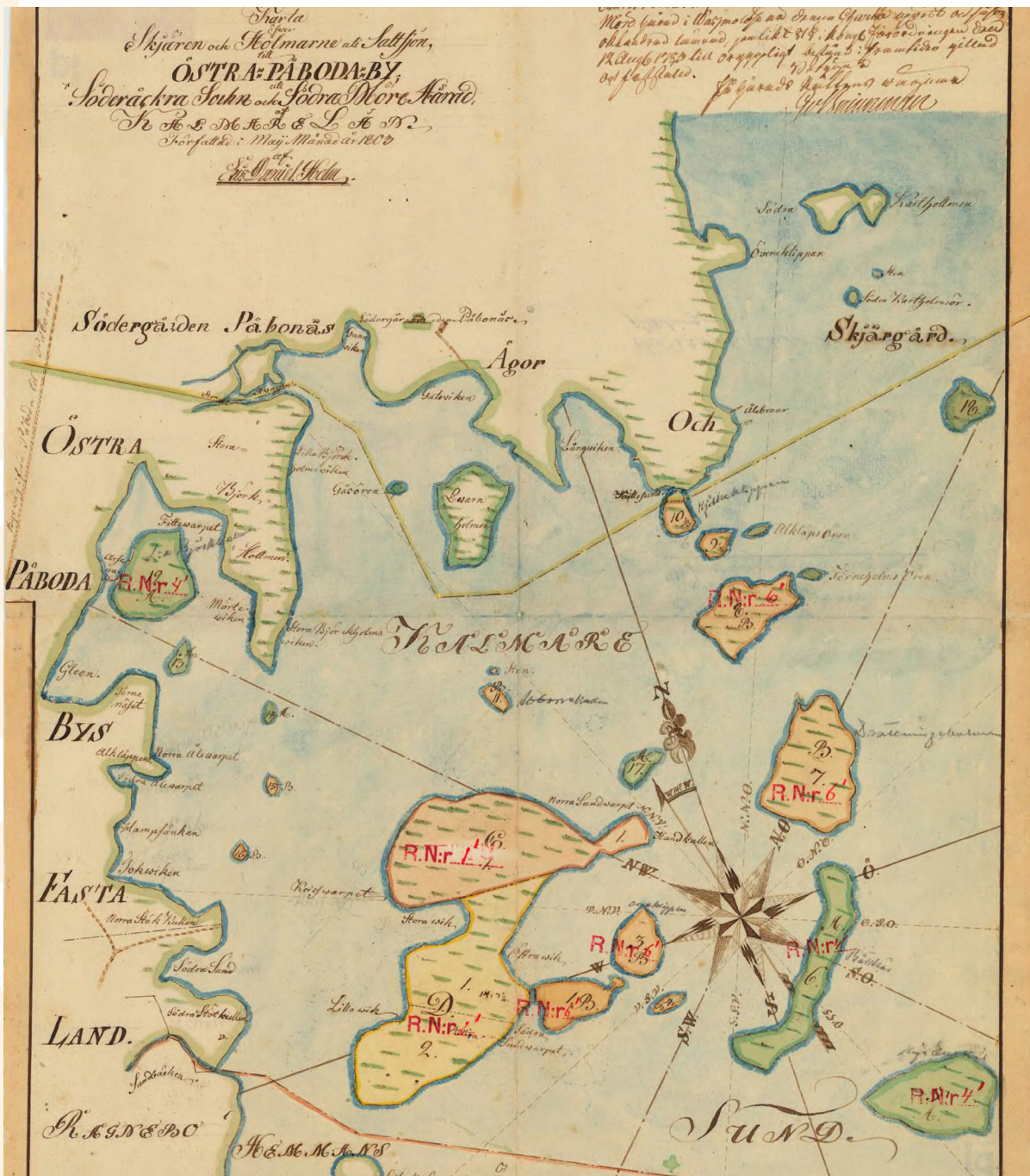
Påbodategel.

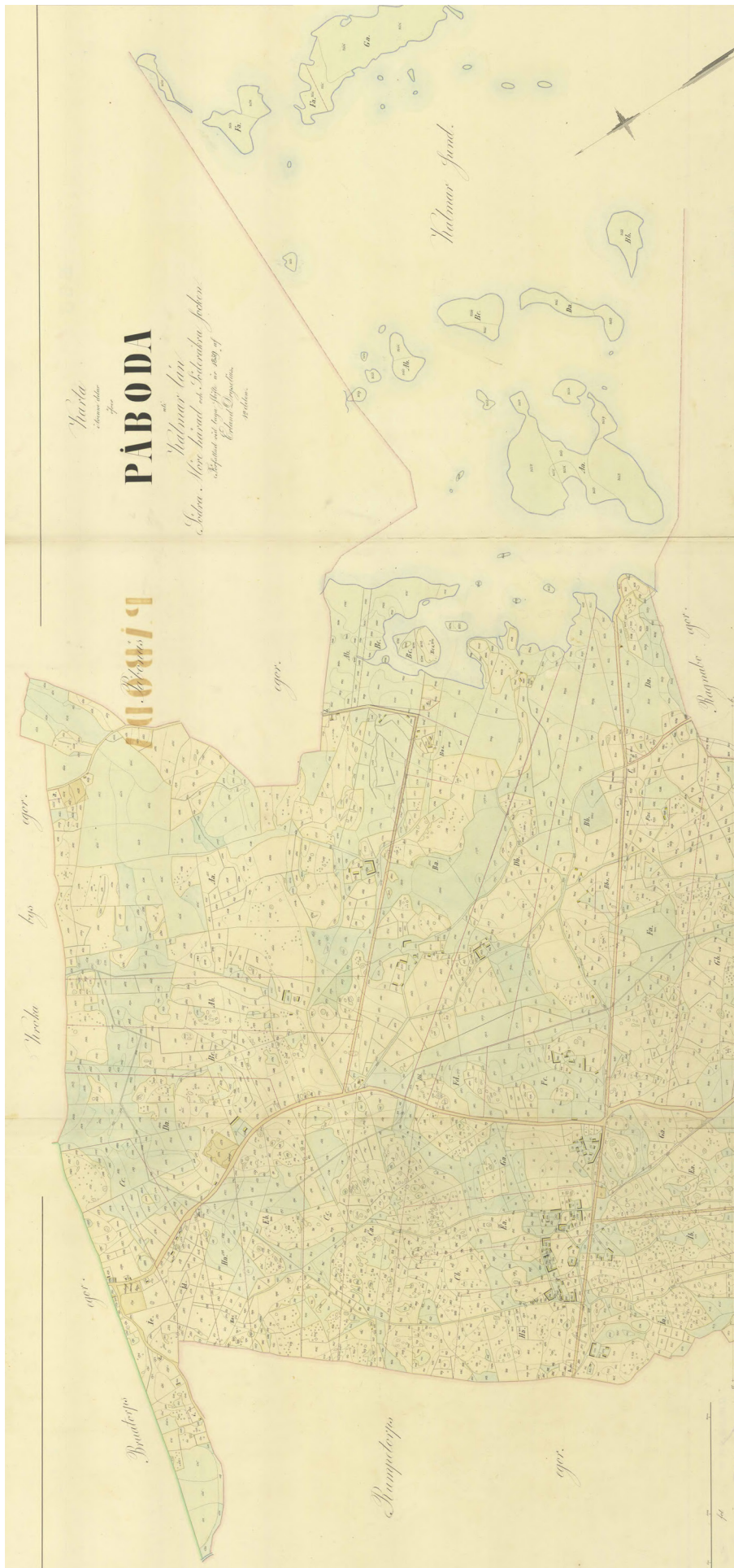
En av många småstugor som ligger utmed de gamla vägarna.

Bebyggelsen är orienterad utmed de gamla vägarna.

Kartan från 1804 visar de olika fiskeställena längs byns kustremsa.

Karta från laga skifte 1859. De raka vägarna har tillkommit. Byns stora gårdar ligger samlade i samma läge som idag. Kartan visar också småhusbyggelse utmed gamla vägnätet.

En karta från storskiftet år 1800 visar bland annat var byns gästgivargård låg.

Rekommendationer för att bevara och utveckla kulturhistoriska värden

Vägsträckningar och vägmiljöer	<p>Det är önskvärt att äldre vägnät, vägsträckningar och den fysiska vägmiljön värnas, med vägarnas bredd, beläggning samt olika element som hör till vägmiljöerna, som: staket, häckar, grindar, grindstolpar, alléträd, stenmurar och hamlade träd.</p> <p>Gamla vägsträckningarna samt de element som uttrycker vägmiljöerna ingår som en betydelsefull del för både förståelsen av och upplevelsen av kulturmiljön. Värnas bör särskilt: gamla staket, häckar, grindar, grindstolpar i sten, alléträd, stenmurar och hamlade träd. Det är önskvärt att grundstrukturen respekteras, med hus mitt på tomterna, orienterade utmed gamla vägen.</p>
Odlingslandskap och fornlämningslandskap	<p>För att inte forn lämningarna i form av synliga gravar ska förlora i synlighet och därmed sitt pedagogiska värde är det önskvärt att dessa områden röjs regelbundet, för att inte förbuskas.</p>
Bebyggelsestruktur	<p>Eventuell ny bebyggelse anpassas så att större hus och villor lokaliseras till gamla gårdslägen, medan de gamla vägarnas malmbebyggelse främst tål betydligt mindre hus. Eventuella nya hus bör inte placeras mitt på äldre åkrar eller ängar.</p>
Jordbrukslandskapets ekonomibyggnader	<p>Äldre ekonomibyggnader som är faluröda bör vara fortsatt faluröda. Äldre panel, detaljer och fönster bör värnas. Särskilt stor hänsyn bör tas gällande förändringar i ekonomibyggnader och uthus äldre än 1920-talet.</p>

Äldre ekonomibyggnader som är faluröda bör vara fortsatt faluröda. Äldre panel, detaljer och fönster bör värnas. Särskilt stor hänsyn bör tas gällande förändringar i ekonomibyggnader och uthus äldre än 1920-talet.

Bostadshus och trädgårdar

Byggnader med helt eller delvis bevarad Torsåspanel samt Södermöreknut bör visas särskilt stor hänsyn. Inga av dessa detaljer bör tas bort. Inga yttre förändringar bör ske som påverkar dessa detaljer fysiskt eller intrycksmässigt.

Byggnaders individuella arkitektur och tidstypiska drag hanteras varsamt. Proportioner, fasadfärg, tak och byggnadsdetaljer respekteras. Originaldelar bör behållas. Ingen ytterligare inklädnad eller yttre tilläggsisolering av fasader bör göras på äldre/välbevarad bebyggelse. Fasadpanel på äldre hus (äldre än cirka 1950-tal), liksom byggnadsdetaljer som dörr, foder, snickarglädje, verandastolpar, räcken med mera ska vara släthyvlat och bör penselmålas i ljusa kulörer. Helst bör linoljefärg användas till äldre paneler. Faluröda paneler kan ha sågad yta. Byggnader med helt eller delvis bevarad Torsåspanel samt Södermöreknut bör visas särskilt stor hänsyn eftersom de är så utmärkande för Torsås kommun. Man bör vara mycket försiktig med förändringar som påverkar dessa karaktärsdetaljer fysiskt eller intrycksmässigt. Det är önskvärt att för den äldre bebyggelsen bibehålla eller förstärka karaktären med den ljusmålade Torsåspanelen.

Äldre fönster, dörrar och entréer är väsentliga för husens karaktär. Om fönster tidigare bytts ut mot moderna, som inte passar huset stil, kan dessa vid behov ersättas av nya i en stil anpassad till huset. Dessa bör i så fall utföras i massivt trä och målas i traditionella kulörer som passar huset. Kulörer som fås av traditionella pigment bör väljas. Vanliga fönsterfärger under 1800-talet var mörkbrunt, mörkgrönt eller brutet vitt. Då målades både båge och karm i samma. I början av 1900-talet blev det vanligt med mörkt grönt eller rött på bågarna, ofta med ljusa karmar. Vissa dörrar och fönster kan spegla en viss händelse eller utveckling, som exempelvis affärsdörrar och fönster. Dessa kan ses som årsringar som har kulturhistorisk betydelse, och bör i många fall bevaras.

Trädgårdarnas struktur och grönska utgör ofta viktiga element i kulturmiljöerna och bidrar med trivsel och skönhet. Uppvuxna träd (särskilt fruktträd), buskar, planteringar och grusgångar tillsammans med inramningar i form av häck, staket eller stenmur mot vägen bör visas hänsyn. Grindstolpar och grindar är också en mycket viktig del av äldre tomter. Vid nyplantering kan med fördel träd och växter som finns eller har funnits i trädgården tidigare väljas. Nya staket eller häckar mot vägen bör utformas i en anpassad stil. Omfattande utfyllnader, stödmurar, hårdgjorda ytor, betongplattor och tydligt moderna material bör undvikas i äldre bevarade kulturmiljöer.

Tak och takmaterial

Taktegel av äkta lertegel är den traditionella taktäckningen på bostadshus och många uthus från perioden 1800-tal och en bra bit in på 1900-talet. I de fall äldre lertegeltak finns kvar är de värdefulla för den äldre karaktären och bör underhållas och bevaras. Ofta kan de återanvändas även om undertaket med läkt, papp etc. behöver ses över. De tegelbruk som funnits i kommunen är: Appleryd, Böke, Bruatorp, llingetorp, Ekestorp, Kroka, Påboda och Sloalycke. En del pannor är märkta med stämplor som symboliserar dessa bruk. Det är positivt att återställa och åter lägga lertegeltak på sådana, välbevarade, äldre hus som en gång har haft det, även om de i senare tid fått ändrat takmaterial till exempelvis betongpannor.

I vissa fall kan moderna takmaterial som exempelvis pannplåt ses som skyddstäckning, som bidrar till att värdefulla byggnader bevaras i landskapet, vilket ofta gäller för ekonomibyggnader. Äldre skiftesverksladugårdar med spetsig takvinkel som tidigare haft stråtak får gärna täckas med stråtak igen, om intresse finns.

Framtida förändringar – att tänka på

Om- och tillbyggnader, bostadshus	<p>Det är nästan alltid möjligt att göra tillbyggnader om utformning, detaljer och placering är väl genomtänkta. Om- och tillbyggnader bör i skala, material- och färgval anpassas till varje enskild äldre byggnad. Särskilt känsliga är ofta de äldre små bostadshusen. Grundregeln för tillbyggnad bör vara att den nya delen ska underordna sig huvudbyggnaden och låta huvudbyggnaden vara synlig. Tillbyggnad kan göras antingen i stil med befintligt hus eller i mer modern stil. Att anlita arkitektonisk kompetens kan vara till hjälp. Tillbyggnader, takkupor och altaner eller andra mer påtagliga förändringar utförs helst på en mindre framträdande del. Altaner hör egentligen inte till äldre miljöer. Om de ändå byggs bör de vara marknära. Takkupor eller fönster i takfallen görs med omsorg om detaljer och skala.</p>
Nybyggnation och komplementbyggnader	<p>Tillkommande komplementbyggnader placeras och utformas med respekt för huvudbyggnad och tomt. Höjd, volym och utförande anpassas till omkringliggande miljöns karaktär. Ofta passar äkta falu rödfärg på uthus. Utformningen på nya komplementbyggnader kan vara i äldre stil eller modern, men något sammanhållande drag bör finnas exempelvis genom färgsättning.</p>
Nya bostadshus i kärnområdet	<p>Ny bostadsbebyggelse kan nästan alltid tillkomma utan att de kulturhistoriska värdena går förlorade, om de passas in i skala, placering eller på annat sätt som visar hänsyn. Om nya bostadshus ska utföras i äldre eller modern stil måste bedömas från fall till fall, beroende på hur den omkringliggande miljön påverkas.</p>

Det är möjligt att göra tillbyggnader om utformning, detaljer och placering är väl genomtänkta. Om- och tillbyggnader bör i skala, material- och färgval anpassas till varje enskild äldre byggnad. Varsamhet gäller.

Torsåspanel och Södermöreknut

Torsåspanelen är ett tydligt regionalt särdrag som finns just i denna trakt. Den kännetecknas av ljusmålad, släthyvlad träpanel, ofta både stående och liggande, ofta kombinerad med viss "snickarglädje". Ibland övergår fönsterfodren i en trekant över fönstren. Ibland är Torsåspanelen också kombinerad med den regionala Södermöreknuten, där knutlådan har försetts med en rundstav i hörnan mellan knutbrädorna. Dessa särdrag förekommer både på små (fattiga) och stora (rikare) hus.

Torsåspanel i originalskick håller vanligen hög hantverksmässig kvalitet och har generellt höga kulturhistoriska värden. Om husen och detaljer som äldre dörrar och fönster finns kvar ger detta också ökat kulturhistoriskt värde åt huset. Paneler av denna typ, som är släthyvlade, bör målas med linoljefärg i ljusa kulörer. Var rädd om din gamla Torsåspanel!

Plan- och bygglagen (PBL)

Generella skyddsregler enligt Plan- och bygglagen (2010:900)

Underhåll

8 kap 14 § i Plan- och bygglagen (PBL) är ett generellt krav, vilket innebär att detta omfattar all bebyggelse. Underhållskravet lyder: Ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas så att dess utformning (...) i huvudsak bevaras. Underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras.

Varsamhet

Även 8 kap 17 § PBL är ett generellt krav och påbjuden hänsyn gäller såväl interiör som exteriöra ändringar. Varsamhetskravet innebär att ändring av en byggnad skall: (...) utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden.

Ändring

Enligt 8 kap 7 § PBL skall de tekniska egenskapskraven (som omnämns i 8 kap 4 och 5 §§) vid ändring av en byggnad (...) anpassas och avsteg från kraven göras med hänsyn till ändringens omfattning (...) samt med hänsyn till byggnadens förutsättningar och till bestämmelserna om varsamhet och förbud mot förvanskning i detta kapitel.

Förvanskningförbud

Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får enligt plan- och bygglagen (PBL) inte förvanskas. Även om en byggnad har pekats ut som särskilt värdefull i till exempel ett kommunalt bevarandeprogram så är det rent formellt endast en upplysning om att kommunen bedömer att byggnaden har sådana värden att den omfattas av förvanskningförbudet enligt 8 kap. 13 § PBL. Utpekandet i sig har dock ingen rättsverkan. I ett beslut om bygglov måste byggnadsnämnden ta ställning till om byggnaden har sådana värden att den kan anses vara en särskilt värdefull byggnad. Därvid kan till exempel ett bevarandeprogram tjäna som ett underlag.

Särskilt värdefull byggnad

Ur PBL, 8 kap, 13§/ Boverkets byggregler (föreskrifter och allmänna råd), BBR, kap 1:2213 Särskilt värdefull byggnad: Byggnader från tiden före 1920-talets bebyggelseexpansion, som har sin huvudsakliga karaktär bevarad, utgör idag en så begränsad del av byggnadsbeståndet att flertalet av dem kan antas uppfylla något av kriterierna för särskilt värdefull byggnad. (BFS 2016:6).

Kulturmiljölagen, KML (1988:950)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön. Ansvaret för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas. Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. Lag (2013:548)

2 kap. Fornminnen

1 § Fornlämningar är skyddade enligt denna lag. För att en lämning ska vara automatiskt skyddad enligt kulturmiljölagen behöver den uppfylla tre rekvisit. Den ska vara en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och är varaktigt övergiven. Lämningen behöver dessutom vara tillkommen före år 1850, eller i fråga om fartyglämning, förlit före 1850. Till fornlämningar hör till exempel gravar, resta stenar, lämningar, samlingsplatser, ruiner, vissa färdvägar och broar med mera. Även naturbildningar som ålderdomliga bruk, sägner eller märkliga historiska minnen berörs av 2 kap.

3 kap. Byggnadsminnen

1 § En byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde får förklaras som byggnadsminne av länsstyrelsen. (Torsås kommuns första två byggnadsminnen är väderkvarnen i Bruatorp och Olssonska gården i Torsås.)

4 kap. Kyrkliga kulturminnen

1 § Kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Miljöbalk; MB (1998:808)

1 kap. Miljöbalkens mål och tillämpningsområde

1 § Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Biotopskydd av stenmur i jordbruksmark (förordningen (1998:1252) om områdesskydd)

Stenmurar har höga naturvärden och en viktig funktion i ekosystemet genom den variation de skapar i jordbrukslandskapet. De utgör livsmiljöer, tillflyktsorter och spridningsvägar för flera av jordbrukslandskapets växt- och djurarter bland till exempel lavar, mossor, grod- och kräldjur, insekter, spindlar, fåglar och smådäggdjur. Flera av dessa arter var tidigare betydligt vanligare, men återfinns nu ofta endast i anslutning till jordbrukslandskapets småbiotoper. Stenhägnader i odlingslandskapet kan ha en mycket lång kontinuitet. Enkla sten-strängar kan visa på förhistorisk markanvändning. Mycket låga stenmurar kan vara lämningar av hägnader i blandteknik.

För att en stenmur ska omfattas av biotopskyddsbestämmelserna ska minst en sida av muren gränsa till jordbruksmark. En stenmur som löper längs en allmän väg, eller längs gränsen till skogs- eller tomtmark omfattas av biotopskyddsbestämmelserna om murens andra sida gränsar mot en åker, betesmark eller annan jordbruksmark. Skyddet för stenmurar bör normalt gälla även i de fall en högst två meter bred naturlig bäckfåra, ett dike, eller en mindre grusväg är belägen mellan stenmuren och den intilliggande jordbruksmarken.

Alla bilder tillhör Kalmar läns museum om inget annat anges.
Fotograf färgbilder Susann Johannisson, Kalmar läns museum
om inget annat anges. Gamla kartor tillhör Lantmäteriets kartarkiv.
Text: Susann Johannisson och Kenneth Alexandersson, Kalmar
läns museum. Grafisk formgivning: Webbochform.se.

Producerat år 2018-2019.

Torsås
kommun